

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 13 Sayı: 69 Mart 2020 & Volume: 13 Issue: 69 March 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.4015>

OKUL ÖNCESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDAKİ KAVRAMLARA İLİŞKİN ALGILARININ METAFORLAR ARACILIĞIYLA ANALİZİ (YÖN- MEKÂN-KONUM; DUYU; ZITLIKLAR)

ANALYSIS OF PRE-SCHOOL STUDENTS' PERCEPTIONS OF CONCEPTS IN PRESCHOOL CURRICULUM THROUGH METAPHORS (DIRECTION-SPACE-POSITION; SENSE; CONTRAST)

Esra LÜLE MERT*

Öz

Çalışmada, metaforların kavram ve terimlerin öğrenimi sürecinde, soyut kavramların somutlaştırılmasında ve görselleştirmesinde önemli işlevleri olduğu düşüncesinden hareketle, okul öncesi eğitiminde öncül belirleyiciler olan "kavram öğretimi" ne yönelik okul öncesi eğitim programından rastgele seçilen 12 kavrama ilişkin (ön-arka; alt-üst-orta; iç- dış; tuzlu; ekşi; sert-yumuşak; sesli- sessiz; hızlı- yavaş; karanlık- aydınlık; düzenli- dağınık; kirli- temiz; şişman-zayıf) 26 öğrencinin sahip olduğu algı durumlarını metaforlar aracılığıyla belirleme amaçlanmıştır. Nitel bir yapıda olan bu çalışmada olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ise içerik analizi tekniğine yer verilmiştir. Araştırmanın katılımcıları 2018- 2019 eğitim- öğretim yılında Malatya'da öğrenim gören okul öncesi dönemdeki 26 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların geliştirdikleri metaforlar dört aşamada analiz edilmiştir: (1) kodlama ve ayıklama aşaması, (2) örnek metafor imgesi derleme aşaması, (3) ulam geliştirme aşaması, (4) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması. Yapılan çalışmada okulöncesi dönemde incelenen 26 öğrencide (6 yaş) kavram yanlışlığı belirlenmemiştir. Kavramların doğru ilişkilerle kurgulandığı gözlemlenmiştir. Ancak bu çalışmanın verilerinde kavram yanlışlığı olarak adlandırılabilir bir betimlemeye rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Kavram Öğretimi, Okul Öncesi Eğitim Programı, Algı.

Abstract

In this study, based on the idea that metaphors have important functions in the process of learning concepts and terms, concretization and visualization of abstract concepts, 12 concepts related to random concept teaching, which are the predominant determinants in pre-school curriculum (anteroposterior; medium, inner-outer, salty, sour, hard-soft, voice-silent, fast-slow, dark-light, regular-messy, dirty-clean, fat-weak) 26 students' perception of the state is aimed to determine through metaphors. In this qualitative study, phenomenology pattern was used. In the evaluation of the data, content analysis technique was used. The participants of the study consisted of 26 pre-school students studying in Malatya in the 2018- 2019 academic year. The metaphors developed by the participants were analyzed in four stages: (1) coding and sorting stage, (2) sample metaphor image compilation stage, (3) ulam development stage, (4) validity and reliability stage. In the study conducted, the misconception of the 26 students (6 years old) examined in the preschool period was not determined. It has been observed that the concepts are constructed with the right relationships. However, there is no description in the data of this study that can be called misconception.

Keywords: Metaphor, Concept Teaching, Preschool Curriculum, Perception.

* Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.

1.GİRİŞ

Okul öncesi, bireyin hayatta karşılaşabileceği çeşitli zorluklarla baş edebilmede uygun olan çözümlerin üretilmesi için bireye yardımcı olmayı ve onu hayata hazırlamayı amaçlar. Bu nedenle bireyin hayatına ilişkin problem durumlarını sağlıklı bir şekilde ortaya koyabilmesi ve çözebilmesi, birtakım kavramları öğrenmesi ve bu kavramları farklı durumlara transfer ederek etkili bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Okul öncesinde kavram öğretiminin kullanılması öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Ailede ve diğer yaşam alanlarında kavram öğretimi bir şekilde devam ederken, okulda da kavram öğretimi planlı bir şekilde yapılmaktadır. 2013 okul öncesi eğitimi programında yer alan kavramların çocuklara kazandırılması için kavram öğretim tekniklerinin iyi bilinmesi ve uygulanması gerekmektedir. Eğitim kademesinde kavramların temelleri okul öncesinde atılmaktadır. Bu seviyede öğrenciye verilebilecek her türlü yanlış bilgi, öğrencide bu kavramlarla ilgili yanlışlar oluşmasına neden olacaktır. Doğru bir şekilde öğrenilmeden geçilen kavramlar, bireylerin hem daha sonraki öğrenim hayatlarını etkilemekte, hem de günlük ve mesleki yaşantılarında çok daha büyük anlama ve kavrama problemleriyle karşı karşıya gelmelerine neden olabilmektedir (Schulte'den aktaran Bacanak, Küçük ve Çepni, 2004). Kavram yanlışlarının daha sonra düzeltilme imkânı olmakla beraber, daha önce zihinde yer edinmiş bilgiyi değiştirmenin oldukça zor olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin kavram yanlışlarını oluştuğu anda belirlemek oldukça güç olduğundan ileriki yaşamında değiştirilmesi olasılığı da azalmaktadır. Bu yüzden yapılması gereken ilk şey nedenlerin ortadan kaldırılmasına çalışmak ve oluşmasını en aza indirgeyebilmektir (Eyidoğan & Güneysu, 2002). Bu bağlamda bireyin kavrama ilişkin algısının belirlenmesi son derece önemlidir.

Kavram, varlıkların ve olayların belirli özelliklerini içeren ve herkes tarafından aynı şekilde algılanan düşüncelerdir. Kavramların oluşturduğu varlık veya olaylar benzer nitelikler taşır. Örneğin renk, bitki, hayvan birer kavramdır (Tuncer, Altunay, 2009). Kavramlar somut ve soyut olarak iki grupta ele alınır. Somut kavramlar, gözlem yoluyla öğrenilebildiği için öğretilmesi de kolaydır. Soyut kavramlar ise, gözlem yoluyla öğrenilemezler; ancak tanımlama ve hissetme yoluyla öğrenebilir. Bu nedenle öğretilmesi güçtür. Çocuklara kavram öğretmenin amacı, yaşadıkları ortamı daha kolay tanımlarını sağlamaktır. Çocuklara kavram öğretilirken kolaydan karmaşığa bir sıralama takip edilmeli ve öğretilen kavramlar herkes tarafından aynı anlamda algılanıyor olmalıdır. Ayrıca çocuk, öğrendiği kavramları farklı durum ve ortamlara genelleyebilmelidir (Çepni, 2014). Kavramlar; çevrenin karmaşıklığını azaltır. Nesnelerin tanınmasını kolaylaştırır. Etkinlikleri planlama ve onlara yön vermeye yardım eder. Nesne/ olay sınıflarını ilişkilendirme ve sıralandırmaya yardımcı olur. Düşünmeyi kolaylaştırma ve kesinleştirmeyi sağlar. Sağlıklı iletişim için gereklidir. Kavramlar, birbiriyle ilişkilendirilebilen nesne veya olayları zihinsel grup veya ulamlara ayırma yoludur. Kavramlar düşüncelerin merkezinde yer alır ve bazı kuramcılar, kavramları "düşüncenin en küçük yapı taşları veya birimleri" olarak düşünürler (Orrod, 2006). Kaptan (1998), kavramların yaşadığımız çevreye ilişkin meselelerin ifadesindeki karmaşıklığı azalttığını, insanlar arası iletişimi kolaylaştırdığını ve bilgilerin sistematik bir şekilde gruplanmasını sağladığını vurgular. Ayrıca bu noktada bilimsel prensiplerin ifadesinde kavramların da mutlaka kullanılıyor olması (Carin, 1993) kavramların öğrenilmesi ve öğretilmesinin gerekliliğini ortaya koyar. Kavram öğretimine formal eğitimin tüm basamaklarında yer verilmektedir. Kavram öğrenme bu denli önemsenmiş olmasına rağmen, yapılan birçok çalışma, kavram yanlışlarının kaçınılmaz olduğunu göstermektedir. Kavram yanlışları, bilimsel olarak kabul görmüş ve o güne değin ortaya konmuş çalışmalar ışığında bilim çevrelerinin ortak görüşü olan kavramlardan farklı olan kavramlardır. Kavram yanlışları (Driver, Guesne ve Tibergihen, 1998), doğal olarak oluşurken (formal eğitim öncesi yapılan araştırmalar çok farklı ülkelerden çok farklı kültürlere sahip çocukların ortak kavram yanlışlarına sahip olduklarını göstermektedir) hatalı öğretim sonucunda (seçilen öğretim yöntem, teknik, kullanılan kitaplar, materyaller ve dil) veya öğretimin kavram yanlışlarına sahip öğreticiler tarafından yapılmasından da kaynaklanabilir. Belirlenen bir veya birkaç kavram yanlışının oluşumunu engellemek üzere özel olarak planlanmış öğretim yaklaşımlarına rağmen söz konusu kavram yanlışlarının yine de ısrarla oluştuğu gözlenmiştir (Mc Closkey, 1983; Clement, 1987; Smith, diSessa & Roschelle, 1994). Bunun ötesinde özel olarak planlanmış derslerin sonucunda dahi yeni kavram yanlışlarının geliştiği yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır (Gomez & Caraballo, 1993). Kavram yanlışları birçok konu alanında (Fen Bilgisi, Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik, Coğrafya) ve yaş düzeyinde (okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim, üniversite ve sonrası) gözlenebilmektedir. İnsanların zihinsel etkinliklerini içeren tüm konularda kavram yanlışları bulunabilir.

Çalışmanın ikinci belirleyicisi olan metafor kavramının çok sayıda tanımı bulunmaktadır. Morgan'a (1998: 14) göre metafor, genel olarak dünyayı kavrayışımıza sinen bir düşünme ve görme biçimi anlamına gelir. Lakoff ve Johnson'a göre, metafor (2005); bir şeyi başka bir şeyin bakış açısıyla anlama ve tecrübe etme, bir düşünce malzemesini, insan kavrayışının bir şekli ile ifade etme sürecidir. Metafor sadece bir söz figürü

değil aynı zamanda bir düşünce figürüdür. Kavramsal alanda metaforun anlamı, kavram ve bilgi alanı ile sözcükler arasında ilişki kurmaktır (Heywood, Elena & Mick 2002). Metaforlar düşünceleri yansıtmakta, şekillendirmekte ve sonuç olarak insan davranışlarını belirleyerek onlara yön vermektedir (Strenski, 1989). Hayal gücü bireylerin, örgütlerin ve toplumun gereksinim duyduğu bir kavramdır (Walck, 1996). Metaforlar insanoğlunun kendi dünyasını anlama, ifade etme, kurma ve düzenlemeye yönelik geliştirmiş olduğu temel araçlardan biridir (Deant-Reed & Szokolszky, 1993). Saban, Koçbeker, Saban'a (2006) göre metaforlar bireyin soyut, karmaşık bir kavramı veya kuramsal bir yapıyı anlamasına ve açıklamasına imkân tanıyan güçlü bir zihinsel araç olarak önemli olduğunu ifade etmektedir. Tompkins ve Lawley'e (2002) göre metafor; bireyin yaratıcı düşünmesinde, düşüncelerini yansıtmada ve şekillendirmesinde hayal kurmasında, dilin imkânıyla kendini ifade etmesinde, insan davranışlarına yön vermede, kavramların ve olguların daha net ve basit düzlemde anlaşılmasında önemli fonksiyona sahiptir. Genel anlamda metafor; bireylerin kendilerini ve dünyayı algılamalarına, anlamalarına ve yapılandırmalarına yönelik bir modelleme veya güçlü bir zihinsel araçtır (Aslan ve Bayrakçı, 2006; Girmen, 2007). Metaforlar, dile zenginlik ve çeşitlilik katmaktadır (Wulf ve Dudis 2005). Metaforlar, bireylerin günlük yaşamında da sıklıkla kullandıkları dilsel bir benzetme olgusudur. Başlıca bir algı aracı olan metafor, bilinen bir alandan yeni/bilinmeyen bir alana bilgi transferini içerir. Bazen sözcüklerin yetmediği yerde veya anlatımın kuvvetlendirilmesi gerektiği bir durumda metaforlar önemli bir iletişim aracı olmaktadır. Bu bağlamda metaforlar, bir bireyin zihninin bir anlayış (kavrayış) biçiminden başka bir anlayış (kavrayış) biçimine hareket etmesini sağlayarak, o bireyin belli bir olguyu başka bir olgu olarak görmesine olanak tanır (Saban, Koçbeker ve Saban 2006; Clarken 1997; Girmen 2007). Dolayısıyla bu yolla kavramların anlaşılması ve yorumlanması kolaylaşmaktadır. Metaforlar (benzetmeler, eğretilmeler, istiareler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Saban 2004). Metaforlar günlük yaşamda kullandığımız dili sadece süslemeye yönelik bir söz sanatından ibaret değildir, insan yaşamındaki önemi bundan çok daha fazlasını kapsar (Saban, Koçbeker ve Saban 2006; Semerci 2007, Akt: Erdoğan ve Gök 2008). Metaforlar üzerine yapılan çalışmalarda artışta Arslan ve Bayrakçı'nın (2006) belirttiği üzere bu olgunun, bireylerin dünyalarını anlamlandırma ve yapılandırmalarına yönelik güçlü bir zihinsel haritalama ve modelleme aracı olmasının etkisi büyüktür. Özellikle zor kavram ve terimlerin öğrenimi sürecinde, soyut kavramların somutlaştırılmasında ve görselleştirmesinde metaforlar son derece önemlidir. Bu bağlamda metaforlar yeni bir bilginin öğrenilmesini kolaylaştırmasının yanı sıra bir düşünce ve görme biçimidir (Morgan 1998). Eğitimdeki metaforlar da, karmaşık kavram ve olguların açıklanmasında öncelikle tercih edilen bir araçtır. Sahip olduğu bilgi, beceri ve tutumlarla hareket eden bireyler, soyut kavramlar ile bilinen somut şeyler arasında ilişki kurarak düşüncelerini ifade etmede metaforik yapılar oluştururlar (Saban vd. 2006). Lakoff ve Johnsen (2005), kavram ve dil metaforunu birbirinden ayırmıştır. Kavram metaforu soyut düşünceleri kapsarken, dil metaforu ise bunları somutlaştırandır. Kavramların derin ve yüzey yapısıyla ilişkili olan metafor, yazmada kelimelerin farklı anlamlarını öğretmede etkili olarak kullanılabilir. Metafor yeni bilgilerin daha önceden zihinde var olan eski bilgilerle benzerliklerini bularak ilişkiler kurmasını sağlayarak eski bilgilerin açıklanmasına yardım eder (Senemoğlu, 2007). Metaforlar olayların yorumlanmasında düşüncelerimize yön veren en önemli zihinsel yapılardan biridir. Metaforlar bireyin karmaşık yapıdaki soyut olguların, somut ve deneyime dayalı olgularla karşılaştırarak açıklamasını sağlayan zihinsel bir araçtır.(Saban, Koçbeker ve Saban, 2006; Semerci, 2007). Bu kapsamda metafor öğrencilerin soyut ve anlaşılması zor olan kavramları açıklanmasında kullanılan bir araçtır (Çelikten, 2006; Arslan ve Bayrakçı, 2006). Eğitim- öğretim sürecinde metaforlar farklı amaçlarla kullanılsa da metaforların birçok yararlarından söz edilebilir. Bu yararlar ise şu şekilde sıralanabilir: 1- Soyut veya karmaşık olan olguları daha somut olgularla karşılaştırılmasında (Lakoff ve Johnson, 2005), 2- Anlaşılamayan, anlaşılması zor olan konuların veya bazı kavramların daha anlaşılır şekilde ifade edilmesinde (Arslan ve Bayrakçı, 2006; Döş 2010), 3- Tartışma ve araştırma aracı olarak kullanılmasında (Saban, 2004), 4- Alternatif yorum getirerek gerçekliği ve bilgiyi kavramada (Çalışkan, 2009), 5- Düşünme ve görme biçimi olarak dünyayı kavrayışa yardım etme, 6- Analiz edilmek istenen kavramlarının nasıl algılandığını ortaya çıkarmada metaforlardan faydalanılabilir (Cerit, 2008). Metaforlar diğer taraftan öğrenme için motivasyonu artırabilir, bilginin daha uzun süre akılda kalmasını sağlayabilir, öğrencinin sezgilerini geliştirebilir, hayal gücünü geliştirebilir, derse ve eğitime yönelik olumlu tutum geliştirmesini sağlayabilir, ders korkusunu ve öğrenme isteksizliğini ortadan kaldırabilir ve öğrenciye keşfedici ve yaratıcı öğrenme sağlayabilir (Arslan ve Bayrakçı, 2006; Fretzin, 2001; Osborn, 1997). Metaforların işlevi, "anlamak" olduğu için eğitim ve öğretimde algılamının bir yolu olarak kullanılmaktadır (Woon ve Ho, 2005:362). Metafor, bir kelime, bir deyim veya bir kavramın, farklı ama benzer bir nesne veya eyleme dönüştürülmesi olarak tanımlanmaktadır (MerriamWebster, 2011). Lakoff ve Johnson (2005) kavramsal sistemimizin önemli bir kısmının metaforiksel ilişkilerle

yapılandırıldığını düşünmektedir. Fretzin (2001), Fraser (2001), Osborn (1997), Sanchez vd. (2000), Hanson (1993) metaforların olumlu yanlarını tanımlarken; Perry ve Cooper (2001), Tyson (1995), Fretzin (2001) metafor kullanımının olumsuz yanlarına değinir.

Türkiye’de alanyazın tarandığında çalışmaların kavram öğretimi, kavram öğretiminin tarihsel gelişimi, kavram haritaları, bilgisayar destekli kavram öğretimi boyutlarında ele alındığı belirlenmiştir (Akkuş, Köse 2011; Akkuş 2013; Alkan 2010; Altunyüzük 2008; Altunkara 2013; Çakmak, Kalaycı 2000; Çolak 2010; Çaycı 2007; Demir 2008; İnel 2012; Malatyalı, Yılmaz 2010; Tural 2011; Yılmaz 2008). Metafor çalışmaları ise okul öncesi eğitim sürecine indirgenmemiştir. Çalışmalar genellikle ilkökul, ortaokul ve lisans düzeyindeki öğrenciler düzeyinde yapılmıştır (Akan, Yalçın, Yıldırım 2014; Akbaba, Apaydın 2013; Balcı 2011; Bredeson 1988; Boydak, Demir 2011; Cerit 2008; Çelikten 2006; Doğan 2013; Ekiz, Koçyiğit 2013; Gök, Erdoğan 2010; Kalyoncu 2012; Koçak 2013; Nalçacı, Bektaş 2012; Özdemir 2012; Pilav, Elkatmış 2013; Saban 2004; Saban 2008; Sarıtaş, Çelik 2013; Tortop 2013; Yılmaz, Polat 2012).

Bu çalışmada, metaforların kavram ve terimlerin öğrenimi sürecinde, soyut kavramların somutlaştırılmasında ve görselleştirmesinde önemli işlevleri olduğu düşüncesinden hareketle, okul öncesi eğitiminde öncül belirleyiciler olan “kavram öğretimi” ne yönelik okul öncesi eğitim programından rastgele seçilen 12 kavrama ilişkin (ön-arka; alt-üst-orta; iç- dış; tuzlu; ekşi; sert-yumuşak; sesli- sessiz; hızlı- yavaş; karanlık- aydınlık; düzenli- dağınık; kirli- temiz; şişman- zayıf) 26 öğrencinin sahip olduğu algı durumlarını metaforlar aracılığıyla belirleme amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın problem tümcesi “Okul öncesi öğrencilerinin eğitim programında yer alan kavramlara yönelik sahip oldukları algılar nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın problemi ışığında çözümü aranan alt problemler şunlardır:

1. 26 okulöncesi dönemi öğrencisinin “yön-mekân-konum” kavramına yönelik sundukları metaforların ulamlara ayrılması, örnek öğrenci açıklamaları, öğrenci sayı ve yüzdeleri nelerdir?
2. 26 okulöncesi dönemi öğrencisinin “duyu” kavramına yönelik sundukları metaforların ulamlara ayrılması, örnek öğrenci açıklamaları, öğrenci sayı ve yüzdeleri nelerdir?
3. 26 okulöncesi dönemi öğrencisinin “zıtlıklar” kavramına yönelik sundukları metaforların ulamlara ayrılması, örnek öğrenci açıklamaları, öğrenci sayı ve yüzdeleri nelerdir?

2.YÖNTEM

Nitel bir yapıda olan bu çalışmada olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ise içerik analizi tekniğine yer verilmiştir. İçerik analizi tekniği, elde edilen verilerin açıklanmasında gerekli olan kavramları ve ilişkileri ortaya koymakta kullanılır. “Olgu bilim araştırmalarında veri analizi yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır” (Yıldırım ve Şimşek 2011).

2.1.Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları 2018- 2019 eğitim- öğretim yılında Malatya’da öğrenim gören okul öncesi dönemdeki 26 öğrenciden oluşmaktadır.

2.2.Verilerin Toplanması

Katılımcıların okul öncesi eğitim programındaki kavramlara ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla onların her birinden “Alt ... gibidir; çünkü ...”, “Uzun- kısa ... gibidir; çünkü ...”, “Yarım-tam ... gibidir; çünkü ...”, “Yumuşak ... gibidir; çünkü ...” tümcelerini tamamlamaları istenmiştir. Katılımcıların sözlü olarak belirttiği ifadeler araştırmacı tarafından yazıya geçirilecektir; söz konusu belirlemeler bu araştırmada temel veri kaynağı olarak kullanılacaktır.

Katılımcıların geliştirdikleri metaforlar dört aşamada analiz edilecektir: (1) kodlama ve ayıklama aşaması, (2) örnek metafor imgesi derleme aşaması, (3) ulam geliştirme aşaması, (4) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması.

Öğrencilerin geliştirdiği toplam 312 metafor ışığında incelenen kavramlara ilişkin algı durumları öğrenci sayısı bağlamında sıralanmıştır. Bu uygulama öğrencilere verilen eksik ifadelerin süre sınırlandırılmadan (okul öncesi öğrencisi olmaları nedeniyle gelişim özellikleri dikkate alınarak) tamamlamaları istenerek yapılmıştır. Metaforun bir araştırma aracı olarak kullanıldığı çalışmalarda “gibi” kavramı genellikle metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki bağı daha doğru bir biçimde çağrıştırmak için kullanılmaktadır. Bu araştırmada “çünkü” kavramına da yer verilerek, katılımcıların kendi metaforları için bir gerekçe ya da mantıksal dayanak sunmaları istenmiştir. Forceville (2002), herhangi bir olgunun metafor olarak kabul görmesi için, konusunun, kaynağının ve kaynağından konusuna atfedilmesi

düşünülen özelliklerinin (gereğesinin) olması gerektiğini belirtmiştir. Saban (2004) bu ilişkiyi, “öğretmen bahçıvan gibidir. Çünkü bahçıvanın yetiştirdiği fidanlarla ayrı ayrı ilgilenmesi gibi öğretmeninde sınıftaki öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almasıdır” ifadesinde, metaforun konusu “öğretmen”, metaforun kaynağı “bahçıvan” ve metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özelliği “nasıl ki bir bahçıvan yetiştirdiği fidanlarla ayrı ayrı ilgilenirse, öğretmende sınıftaki öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almalıdır” biçimin açıklayarak, metaforun kaynağının, metaforun konusunu farklı bir bakış açısıyla anlamada filtre görevi gördüğünü belirtmiştir.

Herhangi bir metafor ilişkisinde, en az üç temel ögenin varlığından söz edilmesi gerekir (Forceville, 2002): (1) metaforun konusu (örneğin, “Okul bir arıtma tesisi gibidir.” tümcesindeki “okul” sözcüğü), (2) metaforun kaynağı (örneğin, “Okul bir arıtma tesisi gibidir.” tümcesindeki “arıtma tesisi” kavramı) ve (3) metaforun kaynağından metaforun konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler (örneğin, “Okul bir arıtma tesisi gibidir. Çünkü her kültürden, her kesimden gelen öğrenciler okulda eğitilir ve toplumun istediği bir vatandaş olarak tekrar topluma geri gönderilir...”). Katılımcıların sözlü olarak sunduğu, araştırmacının kaleme aldığı belirlemeler, bu araştırmada temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Analiz Edilmesi

Katılımcıların geliştirdikleri metaforlar dört aşamada analiz edilmiştir: (1) kodlama ve ayıklama aşaması, (2) örnek metafor imgesi derleme aşaması, (3) ulam geliştirme aşaması, (4) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması

2.3.1. Kodlama ve ayıklama aşaması:

Bu aşamada öncelikle kâğıtlar, sınıf düzeyine göre numaralandırılmıştır. Katılımcılar tarafından üretilen metaforlar alfabetik sıraya göre listeleri yapılmıştır. Bu listelerde sınıf düzeyleri, öğrencinin kaç numaralı katılımcı olduğu, hangi kavrama yönelik belirlemeleri kapsadığı, metaforlar ve açıklama tümceleri yer almıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların ifadelerinde belli bir metaforu belirgin ve anlaşılır bir biçimde dile getirip getirmediğine bakılmıştır. Bu aşamada, herhangi bir metafor imgesini içermeyen kâğıtlar ile boş bırakılan kâğıtlar (n=2) ayıklanmıştır. Bazı katılımcılar, örneğin, bir metafor imgesini sunmak yerine, genel olarak, kavramlarla ilgili kişisel düşüncelerini paylaşmış olabilir. Yine, bazı katılımcılar belli bir metafor imgesini dile getirdiği halde, söz konusu metafora ilişkin herhangi bir gerekçe (ya da mantıksal dayanak) sunmamış olabilir. Bütün bu gerekçelere bağlı olarak belirlemeler elenerek araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Yapılan bu listeler alfabetik sırayla kodlanmış; sonra tüm listeler kavram düzeyinde birleştirilmiştir. Böylelikle her kavram için 12 metafor (ön-arka; alt-üst-orta; iç- dış; tuzlu; ekşi; sert-yumuşak; sesli- sessiz; hızlı- yavaş; karanlık- aydınlık; düzenli- dağınık; kirli- temiz; şişman- zayıf) ve 26 öğrenci açıklaması belirlenmiştir. Örnek metafor imgesi derleme aşaması: Katılımcıların zayıf yapılu metafor imgelerini içeren kâğıtların ayıklanmasından sonra, toplam 312 geçerli metafor elde edilmiştir. Bu aşamada, bu metaforlar tekrar alfabetik sıraya göre dizilmiş ve ham veriler ikinci kez gözden geçirilerek her metaforu temsil eden katılımcı kompozisyonlarından “örnek metafor ifadeleri” verilmiştir. Böylece, “örnek metafor listesi” oluşturulmuştur. Bu liste, iki temel amaca yönelik olarak derlenmiştir: (a) metaforların belli bir ulam altında toplanmasında bir başvuru kaynağı olarak kullanmak ve (b) bu araştırmanın veri analiz sürecini ve yorumlarını geçerli kılmak.

2.3.2. Ulam geliştirme aşaması:

Bu aşamada, temel olarak katılımcılar tarafından üretilen metafor imgeleri kavramlara ilişkin sahip oldukları ortak özellikler bakımından irdelenmiştir. Bu işlemde özellikle 312 metafor hakkında oluşturulan “örnek metafor listesi” ışığında her metafor imgesinin nasıl kavramsallaştığına bakılmıştır. Bu amaç için, katılımcılar tarafından üretilen her metafor imgesi (1) metaforun konusu, (2) metaforun kaynağı ve (3) metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişki bakımından analiz edilmiştir. Daha sonra metafor aracılığıyla algı analizine ve kavramlara ilişkin diğer çalışmalar ışığında (Öztürk 2007; Saban 2008; Aydın ve Pehlivan 2010; Döş 2010; Güveli, İpek, Atasoy, Güveli 2011; Özler ve Kaya 2012; Uzunkol 2012; Atasoy, Zoroğlu 2014; Bütün, Aral 2005; Çamlıbel Çakmak 2018; Güven, Ahi, Tan, Karabulut 2013; Hayran 2010; Karakuş, Akman 2016; Karlı, Kurt 2018; Köksal 2006; Tepetaş, Haktanır 2013; Üstün, Akman 2003; Yılmaz Genç, Özen Uyar 2016) ve okul öncesinde metaforları ele alan çalışmalara (Yazıcı, Çelik, Yıldırım, Altıntaş ve Güneş, 2018; Sözbir ve Çakmak, 2016; Duran ve Dağlıoğlu, 2017; Uysal, Altınkaynak, Taşkın, Akman ve Dinçer, 2016; Korkmaz ve Ünsal, 2016; Usta ve Ültay, 2015; Kart, 2016; Çocuk, Yokuş ve Tanrıseven, 2015; Tok, 2018; Uçuş, 2016; Akgün, 2016; Kök, Balcı ve Bilgiz, 2017; Temel, Kanat, Çoban ve Görgün, 2016; Alabay ve Demirbaş, 2017; Giren ve Durak, 2015; Tatlı ve Aytar, 2017; Ulusoy ve Altun, 2017; Pekdoğan ve Kanak, 2015) 17 ulam geliştirilmiştir. Her kavramın belirlenen 26 metaforu, açıklama tümceleri ışığında 17 ulamdan birine uygun görülmüştür. Bu ulamların oranları belirlenerek yüzdeleri bulunmuş ve elde edilen veriler

çizelgelerle sunulmuştur. Metaforların açıklayıcısı öğrenci açıklama örnekleri ise her beceri için ayrı bir çizelgede üçer tane seçilerek sunulmuştur.

2.3.3. Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması:

Araştırma için kullanılan kodlamanın güvenilirliğini ortaya koymak amacıyla 26 öğrenci kâğıdından rastlantısal olarak seçilen 2'si, uzman iki araştırmacı tarafından çözümlenmiş; araştırmacılar arasındaki tutarlığın güvenilir olduğu (%82) görülmüştür (Tavşancıl ve Aslan 2001). Bunun için aşağıdaki formül kullanılmıştır:

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Uzlaşma sayısı}}{\text{Uzlaşma} + \text{Uzlaşmama sayısı}}$$

3. BULGULAR

Birinci Alt Problem: 26 okulöncesi dönemi öğrencisinin “yön-mekân-konum” kavramına yönelik sundukları metaforların ulamlara ayrılması, örnek öğrenci açıklamaları, öğrenci sayı ve yüzdeleri nelerdir?

Çizelge 1. Öğrencilerin yön-mekân-konum kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar ve metaforların numaraları

SIRA	ALT	ÜST	ORTA	DIŞ	İÇ	ÖN	ARKA
1	Apartman	Apartman	Apartman	Araba	Akciğer	Ağaç	Ağaç
2	Apartman	Apartmanlar	Apartmanlar	Ayakkabı	Araba	Araba	Araba
3	Aşağı	Ayak	Balkon	Burun	Arabanın içi	Araba	Araba
4	Bacak	Bloklar	Bir çocuğun ortanca olması	Çadır	Ayakkabı	Araba	Araba
5	Bloklar	Çekmece	Bloklar	Çanta	Bardak	Araba	Araba
6	Çekmece	Deniz	Çekmece	Çöp kutusu	Çadır	Araba	Araba
7	Çimen	Dolap	Deniz	Çöp kutusu	Üstünü çıkarmak	Arabadaki Koltuklar	Arabadaki Koltuklar
8	Deniz	Ev	Dolap	Deniz	Çöp kutusu	Arabanın önde olması	Arabanın Arkası
9	Dolap	Ev	Duvar delmek	Dışlamak	Çöp kutusu	Arabanın önü	Araba sürmek
10	Ev	Gökyüzü	Ev	Dışarı	Deniz	Araba sürmek	Arka Sırada Yer Almak
11	Halı	Gökyüzü	Gökyüzü	Dolap	Dolabın içi	Benim önüm	Arkadaki Dosya
12	Helikopter	Göz	Halının ortası	Ev	Dolap	Benim önüm ön	Bel
13	Kâğıt	Helikopter	Helikopter	Ev	Elbise	Elbise	Benim Arkam
14	Kat	Kâğıt	Kâğıt	Ev	Ev	Gölge	Elbise
15	Kedi	Kamera	Kalemin ortası	Gökyüzü	Ev	Gölge	Gölge
16	Masa	Kedi	Karın	Kalemlik	Kalp	Gözlerimle gördüğüm duvar	Gölge
17	Mezar	Masa	Kolon	Kapı	Kalp	Irmak	Irmak
18	Oyuncak	Merdiven	Masa	Kapı	İç çamaşırı	Koltuk	İnsanın arkada olması
19	Yatak	Oyuncak	Okul	Mide	Kalemlik	Otobüs koltukları	Otobüs koltukları
20	Yatak	Perde	Oyuncak	Portakal	Meyve	Ön sırada yer almak	Öğretmenim
21	Yer	Tavan	Pinpon topu	Portakal	Mide	Pilot	Pilot
22	Yeraltı	Tavan	Saat	Sınıfın dışı	Oyuncak	Poz vermek	Saçımız
23	Yeraltı	Uzay	Sağ sol	Terlemek	Portakal	Sandalye	Saklambaç
24	Yüzmek	Yatak	Tavan	Üstünü çıkarmak	Portakal	Sırada en önde olmak	Sandalye
25	-	Zıplamak	Top atmak	Yemek yememek	Terlemek	Yüz	Sırtım
26	-	-	-	Yol	Yemek yemek	Yüzüm	Yaslandığım yastık

Çizelge 2. Öğrencilerin yön-mekân-konum kavramına yönelik belirlediği metaforların sıklıkları ve yüzdeleri

Ulam Sıra No	ALT Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Yapı	Ö17, Ö16, Ö18, Ö11, Ö1	5	19,23
2	Nesne	Ö8, Ö26, Ö7, Ö25, Ö10, Ö9, Ö19, Ö14, Ö24	9	34,61
4	Coğrafi Terim	Ö6, Ö20, Ö5, Ö4	4	15,38
5	Eylem	Ö2	1	3,84
6	Canlı türü	Ö22, Ö13, Ö3	3	11,53
7	Araç	Ö12	1	3,84
8	Yer-Yön	Ö23,	1	3,84
9	Cevapsız	Ö15, Ö21	2	7,69
	TOPLAM		26	99,96
Ulam Sıra No	ÜST Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Yapı	Ö16, Ö18, Ö11, Ö17, Ö1, Ö20, Ö23	7	26,92
2	Nesne	Ö8, Ö26, Ö7, Ö10, Ö4, Ö24, Ö19, Ö25, Ö14	9	34,61
3	Eylem	Ö9	1	3,84
4	Coğrafi Terim	Ö6	1	3,84
5	Uzay ve Gökyüzü	Ö21, Ö22, Ö5	3	11,53
6	Canlı türü	Ö13, Ö2, Ö3	3	11,53
7	Araç	Ö12	1	3,84
8	Cevapsız	Ö15	1	3,84
	TOPLAM		26	99,95
Ulam Sıra No	ORTA Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Yapı	Ö16, Ö18, Ö23, Ö11, Ö20, Ö22, Ö25	7	26,92
2	Matematik Kavramı	Ö17	1	3,84
3	Nesne	Ö8, Ö26, Ö7, Ö10, Ö24, Ö19, Ö15, Ö4	8	30,76
4	Eylem	Ö1, Ö21	2	7,69
5	Coğrafi Terim	Ö6	1	3,84
6	Uzay ve Gökyüzü	Ö5	1	3,84
7	Yer -Yön	Ö9, Ö14, Ö2	3	11,53
8	Araç	Ö12	1	3,84
9	Canlı türü	Ö3	1	3,84
10	Cevapsız	Ö13	1	3,84
	TOPLAM		26	99,94
Ulam Sıra No	DIŞ Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Coğrafi terim	Ö3, Ö22	2	7,69
2	Eylem	Ö2, Ö8, Ö12, Ö17	4	15,38
3	Nesne	Ö4, Ö6, Ö7, Ö13, Ö15, Ö21, Ö23, Ö25, Ö26	9	34,61
4	Canlı türü	Ö18, Ö20	2	7,69
5	Araç	Ö1	1	3,84
6	Yapı	Ö5, Ö9, Ö10, Ö24, Ö14, Ö16	6	23,07
7	Yiyecek-içecek	Ö11, Ö19	2	7,69
	TOPLAM		26	99,97
Ulam Sıra No	İÇ Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Coğrafi terim	Ö22	1	3,84
2	Eylem	Ö2, Ö8, Ö12	3	11,53
3	Kıyafet	Ö17, Ö24	2	7,69
4	Nesne	Ö3, Ö6, Ö7, Ö9, Ö13, Ö15, Ö23, Ö26	8	30,76
5	Canlı türü	Ö4, Ö18, Ö20, Ö25	4	15,38
6	Araç	Ö1	1	3,84
7	Yapı	Ö5, Ö10, Ö16, Ö21	4	15,38
8	Yiyecek içecek	Ö11, Ö14, Ö19	3	11,53
	TOPLAM		26	99,95
Ulam Sıra No	ÖN Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Canlı türü	Ö22, Ö20, Ö1, Ö3, Ö16, Ö5	6	23,07

2	Araç	Ö15, Ö14, Ö23, Ö24, Ö6, Ö18, Ö7	7	26,92
3	Eylem	Ö10, Ö12	2	7,69
5	Kıyafet	Ö26	1	3,84
7	Coğrafi terim	Ö13, Ö10, Ö25	3	11,53
8	Nesne	Ö8, Ö9, Ö4	3	11,53
9	Yer-yön	Ö17, Ö21, Ö19, Ö11	4	15,38
	TOPLAM		26	99,96
Ulam Sıra No	ARKA Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Canlı türü	Ö22, Ö3, Ö20, Ö4, Ö16, Ö1, Ö5	7	26,92
2	Araç	Ö15, Ö14, Ö23, Ö24, Ö6, Ö18, Ö11, Ö7	8	30,76
3	Eylem	Ö12, Ö17, Ö2	3	11,53
4	Yer-yön	Ö21, Ö19	2	7,69
5	Kıyafet	Ö26	1	3,84
6	Coğrafi terim	Ö13, Ö10, Ö25	3	11,53
8	Nesne	Ö8, Ö9	2	7,69
	TOPLAM		26	99,96

Çizelge 3. Öğrencilerin yön-mekân-konum kavramına yönelik belirlediği metaforların açıklama örnekleri

Öğrenci	Metafor No	Metafor	Örnek Kullanım
Ö3	4	Bacak	Bacağımız vücudumuzun altındadır.
Ö22	7	Çimen	Çimen altta, gökyüzü üstte, okul ortadadır.
Ö1	17	Mezar	Mezarı kazdıkça alt oluyor.
Ö26	5	Çekmece	Benim dolabımda üç çekmece var. Alt, orta, üst
Ö21	10	Gökyüzü	Gökyüzü en yukarıdadır.
Ö20	21	Tavan	Tavan altta olsaydı ters her şey yere düşerdi, kolon ortada tavanı tutar.
Ö9	12	Halı	Bazen ortasında duruyorum.
Ö4	22	Saat	Saat duvarın ortasında olur.
Ö25	24	Tavan	Tavanın ortasında lamba var.
Ö7	6	Çöp kutusu	Çöpleri içine atarız - dışına atmamız.
Ö5	12	Ev	Evin içi ve dışı vardır.
Ö26	12	Dolap	Çünkü içine eşyalarımızı koyarız.
Ö18	16	Kalp	Kalbimiz içimizde, burnumuz dışardadır.
Ö25	14	Gölge	Akşamları gölge arkamızda olur.
Ö5	21	Pilot	Pilotlar önde oturur.
Ö8	24	Sandalye	Arkada durur.
Ö23	2	Araba	Arkaya küçükler ama annem arkaya biner bebek kardeşim var.

Çizelge 4. Öğrencilerin yön-mekân-konum kavramına yönelik belirlediği metaforların ulamları ve sıklıkları

Yön-Mekân-Konum Ulamı	Sıklık (f)	Yüzde (%)
Araç	20	%11,235
Canlı türü	26	%14,606
Coğrafi terim	15	%8,426
Çizgi film karakteri	0	%0,000
Duygu	0	%0,000
Eylem	16	%8,988
Geometrik şekil	0	%0,000
Kıyafet	4	%2,247
Matematik kavramı	1	%0,561
Nesne	48	%26,966
Renk	0	%0,000
Sanat ögesi	0	%0,000
Uzay ve Gökyüzü	4	%2,247
Yapı	29	%16,292
Yer-Yön	10	%5,617
TOPLAM	178	%99,993

“Alt, üst, orta, dış, iç, ön, arka” alt başlıklarında ele alınan “yön-mekân-konum” ana başlığındaki kavramların metaforlar aracılığıyla algılarına bakıldığında en çok “NESNE” olarak algılandığı görülmüştür. İkinci sırada “YAPI”, üçüncü sırada “CANLI TÜRÜ” olarak algılandığı belirlenmiştir.

İkinci Alt Problem: 26 okulöncesi dönemi öğrencisinin “duyu” kavramına yönelik sundukları metaforların ulamlara ayrılması, örnek öğrenci açıklamaları, öğrenci sayısı ve yüzdeleri nelerdir?

Çizelge 5. Öğrencilerin duyu kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar ve metaforların numaraları

SIRA	TUZLU	EKŞİ	SERT	YUMUŞAK	SESLİ	SESSİZ
1	Ayran	Kuzu Kulağı	Alçı	Banyo oyuncacı	Bağırarak	Ben
2	Balık kraker	Limon	Araba	Ekmek	Bağırarak	Bizim Ev
3	Beyaz	Limon	Beton	Hamur	Bağırarak	Dalga
4	Beyaz boya	Limon	Demir	Halı	Bağırarak	Düşünmek
5	Cips	Nar	Dolap	Oyuncak	Bağırarak	Gizli Konuşmak
6	Deniz	Limon	Ekmek	Odun	Dalga	Karıncı
7	Ekşi limon	Limon	Hamur	Köpük	Söylemek	Kelebek
8	Haşlanmış mısır	Limon	Köy	Köy	Kedi	Kelebek-Tırtıl
9	Kar	Turşu	Kaya	Pamuk	Konuşmak	Konuşmak
10	Kraker	Limon	Masa	Pamuk	Konuşmak	Konuşmak
11	Kraker	Limon	Masa	Pamuk	Korna	Kulaklık
12	Makarna	Limon	Odun	Pamuk	Mikrofon	Müzik
13	Pilav	Tuz	Oyun hamuru	Pamuk	Mikrofon	Namaz
14	Salata	Elma	Petek	Pamuk	Müzik	Ortam
15	Salata	Limon	Sehpa	Pelüş	Müzik	Oyuncak
16	Su	Greyfurt	Sandalye	Pelüş oyuncak	Namaz Kılmak	Öğretmen
17	Tuz atmak	Turşu	Silgi	Petek	Okul	Servis
18	Tuzlu deniz, tuz gölü	Limon	Top	Sakız	Ortam	Sessiz Sinema
19	Tuzlu salata	Turşu	Tahta	Top	Saat	Şemsiye
20	Yemek	Limon tuzu	Tahta	Tatlı	Sessiz Sinema	Taş
21	Yemek, şeker	Limon	Taş	Tüy	Şarkı	Televizyon
22	Yemekler ve patatesler	Limon	Taş	Yorgan	Taş	Tıp Oyunu
23	Yumurta	Limon	Taş	Yastık	Televizyon	Tiyatro
24	Yumurta ve kıyma	Limon	Taş	Yastık	Televizyon	Uyku
25	Zeytin	Cacık	Yer	Yastık	Uyumadığım Yer	Uyku
26	Zeytin	Limon	Yastık	Yastık	Yüksek Ses	Uyuduğum yer

Çizelge 6. Öğrencilerin duyu kavramına yönelik belirlediği metaforların sıklıkları ve yüzdeleri

Ulam Sıra No	Tuzlu Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde
1	Yiyecek- İçecek	Ö4, Ö1, Ö2, Ö13, Ö3, Ö18, Ö7, Ö6, Ö8, Ö25, Ö5, Ö22, Ö17, Ö19, Ö21, Ö23, Ö24, Ö14, Ö9, Ö26	20	76,92
2	Renk	Ö12	1	3,84
3	Nesne	Ö15	1	3,84
4	Coğrafi terim	Ö10, Ö16, Ö11	3	11,53
5	Eylem	Ö20	1	3,84
Toplam			26	99,97
Ulam Sıra No	Ekşi Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Yiyecek- İçecek	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26	26	100
TOPLAM			26	100
Ulam Sıra	SERT Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %

No				
1	Nesne	Ö26, Ö2, Ö14, Ö24, Ö21, Ö9, Ö4, Ö7, Ö13	9	34,61
2	Yiyecek- İçecek	Ö10, Ö6, Ö15	3	11,53
3	Araç	Ö19	1	3,84
4	Coğrafi terim	Ö8, Ö20	2	7,69
5	Yapı	Ö22, Ö17, Ö16, Ö3	4	15,38
6	Uzay ve Gökyüzü	Ö11, Ö25, Ö18, Ö5, Ö1, Ö12, Ö23	7	26,92
TOPLAM			26	99,97
Ulam Sıra No	Yumuşak Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Nesne	Ö19, Ö24, Ö4, Ö26, Ö14, Ö22, Ö17, Ö14, Ö25, Ö13, Ö21	11	42,30
2	Yiyecek- İçecek	Ö10, Ö6, Ö15, Ö5, Ö1,	5	19,23
3	Coğrafi terim	Ö8	1	3,84
4	Uzay ve Gökyüzü	Ö22	1	3,84
5	Yapı	Ö3, Ö23, Ö2, Ö20, Ö9, Ö11, Ö18, Ö7	8	30,76
TOPLAM			26	99,97
Ulam Sıra No	Sesli Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Eylem	Ö1, Ö3, Ö5, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö11	11	42,30
2	Canlı türü	Ö6	1	3,84
3	Nesne	Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö21	7	26,92
4	Sanat ögesi	Ö23, Ö25, Ö26	3	11,53
5	Yapı	Ö24, Ö13, Ö22	3	11,53
6	Uzay ve Gökyüzü	Ö17	1	3,84
TOPLAM:			26	99,96
Ulam Sıra No	Sessiz Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Canlı türü	Ö1, Ö2, Ö6, Ö14, Ö16	5	19,23
2	Yapı	Ö4, Ö13, Ö21, Ö22	4	15,38
3	Eylem	Ö5, Ö9, Ö12, Ö15, Ö18, Ö19, Ö20, Ö24, Ö25, Ö11	10	38,46
4	Nesne	Ö3, Ö7, Ö8, Ö10, Ö23	5	19,23
5	Sanat ögesi	Ö26	1	3,84
6	Araç	Ö17	1	3,84
TOPLAM:			26	99,98

Çizelge 7. Öğrencilerin duyu kavramına yönelik belirlediği metaforların açıklama örnekleri

Öğrenci	Metafor No	Metafor	Örnek Kullanım
Ö2	5	Cips	Cips yediğimde çok susarım. Çok su içerim.
Ö16	6	Deniz	Bazı denizler tuzludur.
Ö18	10	Kraker	Çubuk krakeri çok severim.
Ö21	6	Limon	Çünkü limon ekşidir.
Ö5	5	Nar	Nar bana çok ekşi geliyor.
Ö19	9	Turşu	Çünkü turşu ve limon ekşidir.
Ö16	4	DEMİR	Demir sıkamayacağımız kadar serttir
Ö24	10	MASA	Masa vurunca elim ağrıyor
Ö11	22	TAŞ	Taş serttir
Ö11	12	PAMUK	Pamuk yumuşaktır
Ö16	15	PELUŞ	Pelüşler pamuk gibi yumuşaktır
Ö23	21	TÜY	Halinin tüyleri var o yüzden yumuşak.
Ö2	13	Mikrofon	Mikrofonu tutarsak çok ses gelir.
Ö21	19	Saat	Saatler de ses çıkarır tik tak diye.
Ö10	23	Televizyon	Sesini açarsak sesli olur.
Ö6	7	Kelebek	Kelebek ses çıkarmaz.
Ö21	23	Tiyatro	Tiyatroda sessiz olmalıyız.
Ö24	24	Uyku	Kardeşim uyuyunca ses çıkarmıyor.

Çizelge 8. Öğrencilerin duyu kavramına yönelik belirlediği metaforların ulamları ve sıklıkları

Duyu Ulamı	Sıklık (f)	Yüzde (%)
Araç	2	%1,282
Canlı türü	6	%3,846
Coğrafi terim	6	%3,846
Çizgi film karakteri	0	%0,000
Duygu	0	%0,000
Eylem	22	%14,102
Geometrik şekil	0	%0,000
Kıyafet	0	%0,000
Matematik kavramı	0	%0,000

Nesne	33	%21,153
Renk	1	%0,641
Sanat ögesi	4	%2,564
Uzay ve Gökyüzü	9	%5,769
Yapı	19	%12,179
Yer-Yön	0	%0,000
Yiyecek-İçecek	54	%34,615
Zaman dilimi	0	%0,000
TOPLAM	156	%99,997

“Tuzlu, ekşi, sert, yumuşak, sesli, sessiz” alt başlıklarında ele alınan “duyu” ana başlığındaki kavramların metaforlar aracılığıyla algılarına bakıldığında en çok “YİYECEK- İÇECEK” olarak algılandığı görülmüştür. İkinci sırada “NESNE”, üçüncü sırada “EYLEM” olarak algılandığı belirlenmiştir.

Üçüncü Alt Problem: 26 okulöncesi dönemi öğrencisinin “zıtlıklar” kavramına yönelik sundukları metaforların ulamlara ayrılması, örnek öğrenci açıklamaları, öğrenci sayısı ve yüzdeleri nelerdir?

Çizelge 9. Öğrencilerin zıtlıklar kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar ve metaforların numaraları

SIRA	HIZLI	YAVAŞ	KARANLIK	AYDINLIK	DÜZENLİ	DAĞINIK	KIRLI	TEMİZ	ŞIŞMAN	ZAYIF
1	Araba	Araba	Akşam	Ay dede	Akıllı	Annem	Çamaşır	Banyo yapmak	Ayı	Annem
2	Araba	Bisiklet	Akşam	Elektrik	Dolap	Çocuk	Çamur	Banyo yapmak	Babaann e	Arkadaşı m Naz
3	Araba	Bisiklet	Akşam	Elektrik	Dolap	Dolap	Çamur	Banyo yapmak	Balon balığı	Atın ayağı
4	Araba	Bisiklet	Ay dede	Gökyüzü	Oda	Kardeşi m	Çamur	Banyo yapmak	Baran	Az yemek
5	Araba	Araba	Elektrik	Gündüz	Oda	Kitaplar	Çamur	Çamaşır	Bebek	Az yemek
6	Araba	Kaplumbağa	Elektrik	Gündüz	Oda	Kukuli	Çamur	Çamaşır makinesi	Çok yemek yemek	Balık
7	At	Kaplumbağa	Elektrik	Gündüz	Oda	Mikrop	Çamur	Çikolata	Çok yemek yemek	Bebek
8	Bisiklet	Kaplumbağa	Gece	Gündüz	Oda	Misafir	Çamur	Diş fırçası	Çok yemek yemek	Bebekliği m
9	Çita	Kaplumbağa	Gece	Gündüz	Oda	Oda	Çamur	Dikkat etmek	Yemek yiyen insan	Ben
10	Flaş isimli çizgi film karakteri	Kaplumbağa	Gece	Gündüz	Oda	Oda	Çamur	El	Dede	Bir deri bir kemik kalmak
11	Kırkayak	Kaplumbağa	Gece	Gündüz	Oda	Oda	Çamur	El yıkamak	Fil	Bir şeyi az yemek
12	Koşmak	Kaplumbağa	Gece	Gündüz	Oyun oynamak	Oda	Çikolata	Elbise	Hamile kişi	Çizgi film kahramanı
13	Koşmak	Kaplumbağa	Gece	Gündüz	Oyunca k	Oda	Çöp	Elbise	İnek	Çubuk kraker
14	Koşmak	Kaplumbağa	Gece	Güneş	Oyunca k	Oda	El	Ev	İnsan	Dayım
15	Koşmak	Kaplumbağa	Gece	Güneş	Oyunca k	Oda	Kazak	Gezmek	İnsan	Dayım
16	Motor sürmek	Karınca	Gece	Güneş	Oyunca k	Oda	Kıyafet	Kıyafet	Kalın	İnce
17	Motosiklet	Motor sürmek	Gece	Güneş	Oyunca k	Oyun oynamak	Kilit	Kilit	Kapıdan geçeme me	İnsan

18	Spor	Spor	Gece	Güneş	Oyunca k	Oyuncak	Kirlenm ek	Kukuli	Kardeş	İnsan
19	Tavşan	Tren	Gece	Işık	Oyunca k	Oyuncak	Kukuli	Parlak	Kilolu	Melis
20	Tavşan	Yürümek	Kara kedi	Işık	Öğretm en	Oyuncak	Mikrop	Pırl pırl	Mont	Tel
21	Tavşan	Yürümek	Korkm ak	Lamba	Öğretm en	Oyuncak	Pis	Sabun	Rafadan tayfa	Uçurtma
22	Yarış arabası	Yürümek	Korku	Lamba	Sınıf	Oyuncak	Sabun	Sabun	Sen	Yemek yemek
23	Yarış arabası	Yürümek	Kör olmak	Lamba	Sınıf	Sınıf	Yemek	Su	Şişman insan	Yememe k
24	-	-	Mağara	Sabah	Toplam ak	Sınıf	Top	Tabaktaki yemek	Videoda ki şişman	Zürafa
25	-	-	Uyku	Sabah	Toplam ak	Taha	Toz	Temizlem ek	Yemek	Hamile kişiler
26	-	-	Yatak	Sabah	Zeynep	Yaramazl ık	Tuvalet	Top	Yemek	Videoda ki şişman

Çizelge 10. Öğrencilerin zıtlıklar kavramına yönelik belirlediği metaforların sıklıkları ve yüzdeleri

Ulam Sıra No	HIZLI Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Araç	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö22, Ö24	10	38,46
2	Canlı türü	Ö6, Ö7, Ö10, Ö18, Ö25, Ö26	6	23,07
3	Çizgi film karakteri	Ö2	1	3,84
4	Eylem	Ö8, Ö12, Ö16, Ö20, Ö21, Ö23	6	23,07
5	Cevapsız	Ö9, Ö17, Ö19	3	11,53
	TOPLAM		26	99,97
Ulam Sıra No	Yavaş Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Araç	Ö4, Ö5, Ö11, Ö14, Ö15, Ö22	6	23,07
2	Canlı türü	Ö1, Ö2, Ö6, Ö7, Ö10, Ö13, Ö16, Ö18, Ö24, Ö25, Ö26	11	42,30
3	Eylem	Ö3, Ö8, Ö12, Ö20, Ö21, Ö23	6	23,07
4	Cevapsız	Ö9, Ö17, Ö19	3	11,53
	TOPLAM		26	99,97
Ulam Sıra No	Karanlık Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Zaman dilimi	Ö19, Ö20, Ö4, Ö6, Ö18, Ö10, Ö8, Ö7, Ö24, Ö22, Ö21, Ö26, Ö5, Ö11, Ö23	15	57,69
2	Coğrafi terim	Ö13, Ö9	2	7,69
4	Canlı türü	Ö17	1	3,84
7	Eylem	Ö1, Ö15, Ö14, Ö12, Ö25, Ö16, Ö2	7	26,92
8	Nesne	Ö3	1	3,84
	TOPLAM		26	99,98
Ulam Sıra No	Aydınlık Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Coğrafi terim	Ö13, Ö23, Ö3, Ö17, Ö4, Ö5, Ö1	7	26,92
2	Eylem	Ö15, Ö12, Ö19, Ö14	4	15,38
3	Zaman dilimi	Ö6, Ö18, Ö10, Ö8, Ö24, Ö22, Ö20, Ö21, Ö26, Ö16, Ö2, Ö9	12	46,15
4	Nesne	Ö25, Ö7, Ö11	3	11,53
	TOPLAM		26	99,98
Ulam Sıra No	Düzenli Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Canlı türü	Ö24, Ö21, Ö26	3	11,53
2	Yapı	Ö13, Ö7, Ö15, Ö25, Ö16, Ö22, Ö21, Ö12, Ö23, Ö17	10	38,46
4	Eylem	Ö18, Ö5, Ö3, Ö14	4	15,38
5	Nesne	Ö6, Ö9, Ö10, Ö8, Ö19, Ö20, Ö2, Ö1, Ö11	9	34,61
	TOPLAM		26	99,98
Ulam Sıra No	Dağınık Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Canlı türü	Ö1, Ö9, Ö3, Ö4, Ö26, Ö2	6	23,07
2	Eylem	Ö18, Ö5	2	7,69
4	Nesne	Ö6, Ö24, Ö20, Ö11, Ö10, Ö8, Ö19	7	26,92
5	Yapı	Ö15, Ö17, Ö22, Ö5, Ö23, Ö12, Ö21, Ö16, Ö13, Ö7	10	38,46
6	Çizgi film karakteri	Ö14	1	3,84
	TOPLAM		26	99,98
Ulam Sıra No	KİRLİ Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %

1	Uzay ve Gökyüzü	Ö24, Ö7, Ö3, Ö16, Ö6, Ö25, Ö1, Ö9, Ö12, Ö20, Ö5	11	42,30
2	Nesne	Ö10, Ö2, Ö11, Ö23, Ö8, Ö13, Ö15	7	26,92
3	Yiyecek içecek	Ö22, Ö18	2	7,69
5	Eylem	Ö17, Ö19	2	7,69
6	Çizgi film karakteri	Ö26	1	3,84
7	Canlı türü	Ö14, Ö21	2	7,69
9	Yapı	Ö4	1	3,84
	TOPLAM		26	99,97
Ulam Sıra No	TEMİZ Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Nesne	Ö10, Ö7, Ö3, Ö16, Ö24, Ö23, Ö8, Ö13, Ö9, Ö15, Ö4, Ö5	12	46,15
2	Eylem	Ö17, Ö11, Ö2, Ö12, Ö14, Ö20, Ö1, Ö19	8	30,76
3	Yiyecek-içecek	Ö22, Ö6, Ö18	3	11,53
5	Canlı türü	Ö21	1	3,84
6	Yapı	Ö25	1	3,84
7	Çizgi film karakteri	Ö26	1	3,84
	TOPLAM		26	99,96
Ulam Sıra No	Şişman Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Eylem	Ö2, Ö11, Ö14, Ö19, Ö20	5	19,23
3	Canlı türü	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö22, Ö23, Ö25, Ö26, Ö9	17	65,38
4	Yiyecek içecek	Ö3, Ö21	2	7,69
5	Çizgi film karakteri	Ö18	1	3,84
6	Nesne	Ö1	1	3,84
	TOPLAM		26	99,98
Ulam Sıra No	Zayıf Ulamlar	Öğrenciler	f	Yüzde %
1	Eylem	Ö14, Ö16, Ö19, Ö25, Ö20, Ö2	6	23,07
2	Canlı türü	Ö1, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26	14	53,84
3	Zaman dilimi	Ö9	1	3,84
4	Nesne	Ö3, Ö17	2	7,69
5	Yiyecek içecek	Ö4, Ö21	2	7,69
6	Çizgi film karakteri	Ö18	1	3,84
	TOPLAM		26	99,97

Çizelge11. Öğrencilerin zıtlıklar kavramına yönelik belirlediği metaforların açıklama örnekleri

Öğrenci	Metafor No	Metafor	Örnek Kullanım
Ö13	3	Araba	Araba çok hızlı gider.
Ö18	9	Çita	Çita hızlıdır.
Ö23	15	Koşmak	Çok hızlı koşarsak bütün yarışları yeneriz.
Ö2	7	Kaplumbağa	Kaplumbağa yavaş gider.
Ö13	16	Karınca	Karıncalar yavaş gider.
Ö21	22	Yürümek	Çünkü yürümek yavaş, koşmak hızlı olur.
Ö19	1	Akşam	Akşam karanlık olur.
Ö13	4	Ay dede	Ay dede olmazsa karanlık olur.
Ö26	16	Gece	Gece karanlık olur.
Ö10	7	Gündüz	Gündüzleri aydınlık olur.
Ö3	14	Güneş	Güneş ışığıyla etrafı aydınlatır.
Ö7	22	Lamba	Lamba çok aydınlık.
Ö10	13	Oyuncak	Oyuncakları poşetine koyarsak düzenli olur
Ö13	22	Sınıf	Temiz olursa düzenlidir
Ö9	2	Çocuk	Her şeyini toplamayan çocuk dağınıktır.
Ö6	3	Dolap	Bazı dolaplar dağınıktır
Ö6	6	Çamur	Çamur kirlidir.
Ö26	19	Kukuli	Kukuli pasaklıdır.
Ö11	2	Banyo yapmak	Banyo yaparsak temiz oluruz.
Ö9	22	Sabun	Her şeyi temizler mikropları öldürür.
Ö25	3	Balon balığı	Balon balığı sınırlanince şişer.
Ö18	21	Rafadan tayfa	Hayri şişmandır.
Ö22	1	Annem	Annem zayıftır.
Ö3	21	Uçurtma	Uçacak kadar hafiftir.
Ö12	24	Zürafa	Zürafaların boyunları incedir.

Çizelge12. Öğrencilerin zıtlıklar kavramına yönelik belirlediği metaforların ulamları ve sıklıkları

Zıtlıklar Ulamı	Sıklık (f)	Yüzde (%)
Araç	16	%6,299
Canlı türü	61	%24,015
Coğrafi terim	9	%3,543
Çizgi film karakteri	6	%2,362
Duygu	0	%0,000
Eylem	50	%19,685
Geometrik şekil	0	%0,000
Kıyafet	0	%0,000
Matematik kavramı	0	%0,000
Nesne	42	%16,535
Renk	0	%0,000
Sanat ögesi	0	%0,000
Uzay ve Gökyüzü	11	%4,330
Yapı	22	%8,661
Yer-Yön	0	%0,000
Yiyecek-İçecek	9	%3,543
Zaman dilimi	28	%11,023
TOPLAM	254	%99,996

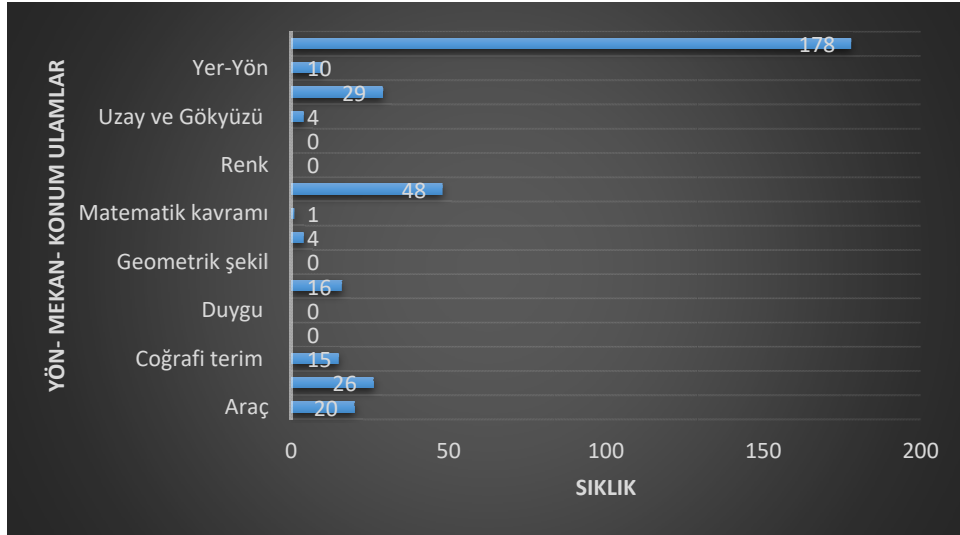
“Hızlı, yavaş, karanlık, aydınlık, düzenli, dağınık, kirli, temiz, şişman, zayıf” alt başlıklarında ele alınan “zıtlıklar” ana başlığındaki kavramların metaforlar aracılığıyla algılarına bakıldığında en çok “CANLI TÜRÜ” olarak algılandığı görülmüştür. İkinci sırada “EYLEM”, üçüncü sırada “NESNE” olarak algılandığı belirlenmiştir.

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Çocukların başarılı olabilmeleri temel kavramların öğrenilmesine büyük ölçüde bağlıdır. (Akçay, 2014) Bu doğrultuda hazırlanmış olan MEB Okul Öncesi Eğitim Programı’nda öğrencilere kazandırılması amaçlanan kavramlar; renk, geometrik şekil, boyut, miktar, yön/mekânda konum, sayı/sayma, duyu, duyu, zıt ve zaman kavramları şeklinde kategorize edilmiştir.

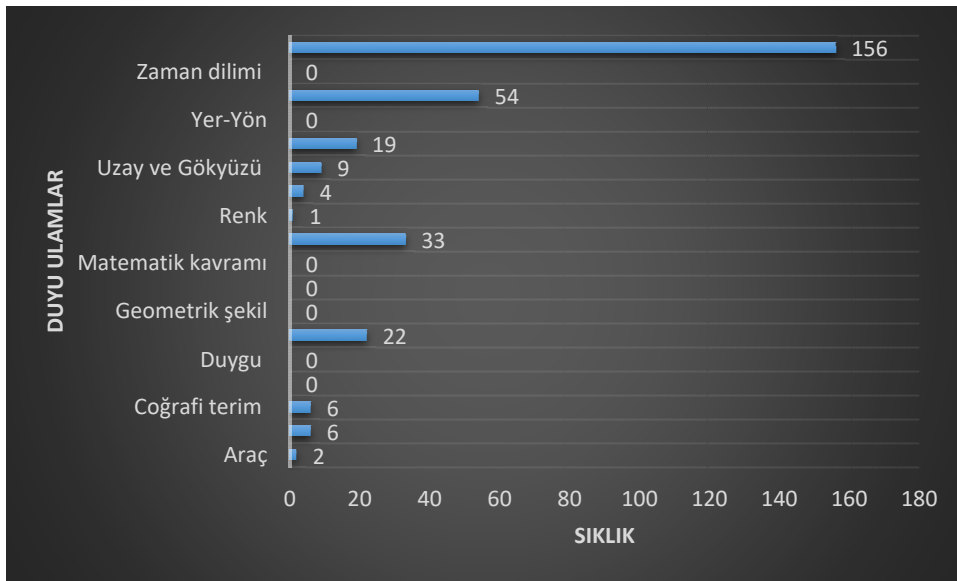
Çocukların nesnelere mekânda konumlarını anlayabilmesi için onlara gözlem yapabilecekleri fırsatlar verilmelidir. Bebeklerde mekânda konumun temelleri nesnelere takip etmesi ve onlara ulaşmak için hareket etmesiyle gelişmeye başlamaktadır. Dört yaşından sonra açık-kapalı, içinde-dışında, gibi konumlar ile çevredeki nesnelere değişen şekil ve boyutları algılamaya başlamaktadır. “Altında, üstünde, önünde, arkasında, yanında, yakında, uzakta gibi mekânsal ilişkiler okul öncesi yılları boyunca kazanılmaktadır” (Avcı ve Dere 2002; Peponis, Zimring, Kyung, 1990; Passini, 1984; Passini, 1996; Akman, 1995; Tuğrul ve Güler, 2007). Tian ve Huang (2009), çocukların emeklemeye başladığı andan itibaren mekânsal ilişkilerin gelişmeye başladığını ve çocukların bloklarla inşa, kaybolan oyuncaklarını arama, masanın altına saklanma, sandalyeye tırmanma gibi günlük etkinliklerindeki deneyimler aracılığıyla mekânsal kavramlarının okul öncesi dönemde gelişmeye devam ettiğini belirtmektedirler. Copley (2000) ve Jackman’a (2005) göre oyunlar ve etkinlikler mekânsal ilişkinin gelişiminde anahtar role sahiptir.

“Alt, üst, orta, dış, iç, ön, arka” alt başlıklarında ele alınan “yön-mekân-konum” ana başlığındaki kavramların metaforlar aracılığıyla algılarına bakıldığında en çok “NESNE” (f48) olarak algılandığı görülmüştür. İkinci sırada “YAPI” (f29) , üçüncü sırada “CANLI TÜRÜ” (f26) olarak algılandığı belirlenmiştir.

Şekil 1. "Yön-mekân-konum" kavramına ilişkin ulam grafiği

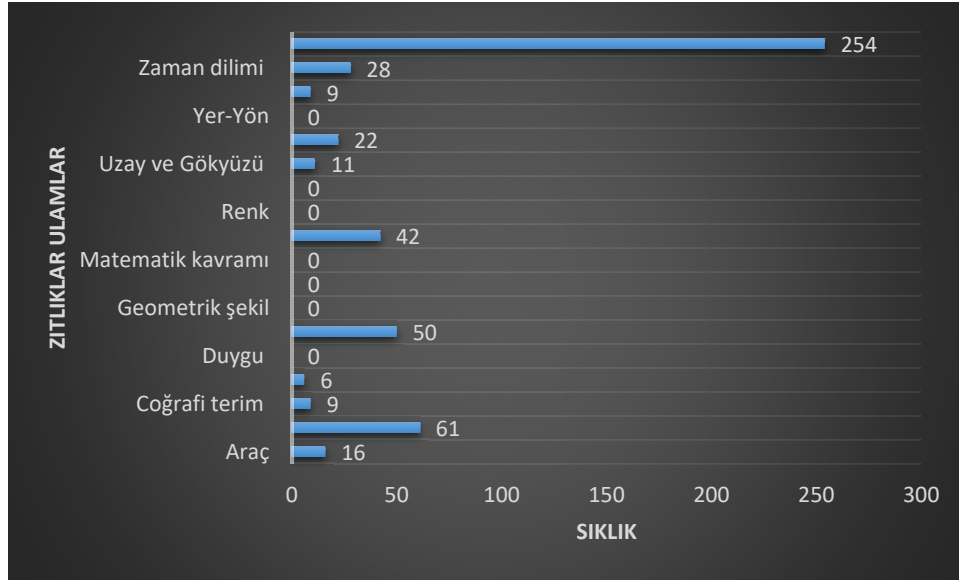
Duyuların eğitimi sıfır-altı yaş döneminde başlar. Bilgi, beceri ve kavramların kazanılması materyaller kullanılarak sağlanır. Duyu eğitimi ile çocuk, beş duyusunu aktif olarak kullanarak boyutları, ağırlıkları, geometrik cisimleri, sesleri, kokuları, tatları ve farklı yüzeyleri keşfetme olanağı elde eder. Duyu eğitimi etkinlikleri, çocuklarda hareket etme ve temel ihtiyaçlarını karşılama isteklerini uyandırır. Kendi başına çalışma, materyalin özgür seçimi, kendine özgü tempoda çalışma biçimi çocuğun organizasyon kabiliyetini gerektirir ve geliştirir. Çocuk bu çalışmalarla planlamayı, paylaşmayı, fikir edinmeyi, uzlaşmayı, uyumlu olmayı, başkaları ile birlikte çalışmayı öğrenir. Duyu eğitimi etkinlikleri, çocuğun dikkatini bir noktada odaklamasını sağlarken, özenli çalışma alışkanlığı kazanmasına da yardımcı olur. Ayrıca duyu eğitimi etkinlikleri birçok zihinsel faaliyetleri de içerir ve materyaller aracılığı ile kavramların öğrenilmesini sağlar. Çocuklar, duyu eğitimi etkinliklerinde yer alan materyaller aracılığı ile büyük-küçük, uzun-kısa, derin-sığ, kalın-ince, ağır-orta-hafif, renk, şekil, düz-pürüzlü, sıcak-soğuk, tatlı-acı-ekşi gibi beş duyuya hitap eden pek çok kavramı öğrenirler ve pekiştirirler(Mutlu & Ergişi & Ayhan & Aral 2012:120-121; Koyuncuoğlu 2017; Montessori 1975; Sucuoğlu & Büyüköztürk & Ünsal 2008). "Tuzlu, ekşi, sert, yumuşak, sesli, sessiz" alt başlıklarında ele alınan "duyu" ana başlığındaki kavramların metaforlar aracılığıyla algılarına bakıldığında en çok "YİYECEK- İÇECEK" (f54) olarak algılandığı görülmüştür. İkinci sırada "NESNE" (f33), üçüncü sırada "EYLEM" (f22) olarak algılandığı belirlenmiştir.

Şekil 2. "Duyu" kavramına ilişkin ulam grafiği

Zıt kavramlar kategorisinde; “aynı-farklı-benzer, açık-kapalı, hızlı-yavaş, canlı-cansız, hareketli-hareketsiz, kolay-zor, karanlık-aydınlık, ters düz, eski-yeni, başlangıç-bitiş, kirli-temiz, aç-tok, düz-eğri, güzel-çirkin, doğru-yanlış, şişman-zayıf, yaşlı-genç, derin-sığ, açık-koyu” kavramları yer almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013). “Hızlı, yavaş, karanlık, aydınlık, düzenli, dağınık, kirli, temiz, şişman, zayıf” alt başlıklarında ele alınan “zıtlıklar” ana başlığındaki kavramların metaforlar aracılığıyla algılarına bakıldığında en çok “CANLI TÜRÜ” (f61) olarak algılandığı görülmüştür. İkinci sırada “EYLEM” (f50), üçüncü sırada “NESNE” (f42) olarak algılandığı belirlenmiştir.

Şekil 3. “Zıtlıklar” kavramına ilişkin ulam grafiği

Kavram yanlışlarının giderilmesi veya oluşumunun engellenmesi konusunda farklı yaklaşım ve öneriler sunulmuştur (Clement, 1987; Dekkers & Thijs, 1998; Nussbaum & Dagan, 1983; Posner ve diğerleri, 1982). Kavram yanlışlarının giderilmesine ilişkin öneriler genel anlamda aşağıdaki gibi özetlenebilir: 1. Öğrenenin konuya ilişkin kavram yanlışlarına sahip olduğunu fark etmesi 2. Kavram yanlışlarının yerini alacak yeni (doğru) bilginin öğrenci için anlaşılır olması 3. Yeni bilginin, gerçek dünyada uygulanabilir olması (Posner ve diğerleri, 1982; Vosniadou, 1991). Yapılan çalışmada okulöncesi dönemde incelenen 26 öğrencide (6 yaş) kavram yanlışları belirlenmemiştir. Kavramların doğru ilişkilerle kurgulandığı gözlemlenmiştir. Kavram yanlışları birçok konu alanında (Fen Bilgisi, Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik, Coğrafya) ve yaş düzeyinde (okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim, üniversite ve sonrası) gözlemlenmektedir (Baysen, Güneylü Baysen 2012). İnsanların zihinsel etkinliklerini içeren tüm konularda kavram yanlışlarının bulunabilir (Clement, 1987; Dekkers & Thijs, 1998; Nussbaum & Dagan, 1983; Posner ve diğerleri, 1982). Ancak bu çalışmanın verilerinde kavram yanlışları olarak adlandırılacak bir betimlemeye rastlanmamıştır.

KAYNAKÇA

- Akan, D., Yıldırım, İ. ve Yalçın, S. (2014). Okul müdürlerinin liderlik stili ölçeği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 51.
- Akbaba, A. ve Apaydın, Ç. (2013). Kız ve erkek öğretmen adaylarının “eğitim” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 19, 3, 329-354.
- Akçay, N. O. (2014). Zıt kavramların öğretilmesinde birlikte öğrenme yönteminin etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3,1, 398-405.
- Akgün E. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarının “çocuk” ve “okul öncesi öğretmeni” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1652-1672.
- Akkuş, G. ve Köse, S. (2011). Bilgisayar destekli kavram haritalarına uygun bir ders örneği: Dolaşım sistemleri. *E- Journal of New World Sciences Academy*, 6(1).
- Akkuş, Ç. (2013). *İlköğretim birinci sınıf hayat bilgisi dersindeki fen kavramlarının drama yöntemiyle öğretimindeki öğrenmedeki başarı ve kalıcılığa etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Akman B. (1995). *Anaokuluna Devam Eden 40-69 Aylık Çocukların Kavram Gelişimlerinde, Kavram Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Alabay, E, Demirbaş, S. (2017). Okul öncesi dönem çocukların müdür algılarının belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (41), 78-97
- Alkan, G. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde kavram karikatürlerinin öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi.
- Altınyüzük, C. (2008). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersi kimya konularındaki kavram yanlışları*. Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Altunkara, S. (2013). *Ekoloji konusunda geliştirilen kavram karikatürlerinin kavramsal anlamaya etkisinin araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Millî Eğitim*, 35(171), 100-108.
- Atasoy, Ş. ve Zoroğlu, M. A. (2014). Okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik kavram karikatürlerinin geliştirilmesi ve uygulanması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 8, 2, 38-70.
- Avcı, N. ve Dere, H. (2002). Okul Öncesi Çocuğu ve Matematik. 5. *Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı*, 262-263, Eylül, Ankara: ODTÜ.
- Aydın, S. ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe Öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies*, 5/3, 817- 842.
- Bacanak, A., Küçük, M. ve Çepni, S. (2004). İlköğretim öğrencilerinin fotosentez ve solunum konularındaki kavram yanlışlarının belirlenmesi: Trabzon örnekleme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 67-80.
- Balci, F. A. (2011). Okul metaforları: İlköğretim müfettişlerinin okul algıları. *Eurasian Journal of Educational Research*, 3 (44), 27-38.
- Baysen, E. Güneşli, A. Baysen, F. (2012). Kavram öğrenme-öğretme ve kavram yanlışları: fen bilgisi ve Türkçe öğretimi örneği. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 1, 2, 108- 117.
- Bredeson, P. (1988). Perspectives on schools: Metaphors and management in education. *The Journal of Educational Administration*, 26(3), 293-309.
- Boydak Özcan, M., Demir, C. (2011). Farklı lise türlerine göre öğretmen ve öğrencilerin okul kültürü metaforu algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21 (2),106-126.
- Bütün A. Aral, N. (2005). *Anaokuluna devam eden altı yaş grubundaki çocukların kavram gelişiminde bilgisayar destekli öğretimin etkisinin incelenmesi*. Bilimsel Araştırma ve İncelemeler 10, Ankara: A.Ü. Ev Ekonomisi Yüksekokulu Yayın No: 10.
- Carin, A. A. (1993). *Teaching science through discovery*. (7th ed.) New York: Macmillan Publishing Company.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4), 693-712.
- Clarke, R. (1997). *Five Metaphors for Educators*. Presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Chicago, US.
- Clement, J. (1987). *The use of analogies and anchoring intuitions to remediate misconceptions in mechanics*. Paper presented at the Annual Meeting of American Educational Research Association, Washington.
- Copley, J. V. (2000). *The Young Child and Mathematic*. Washington: National Association for the Education of Young Children Published.
- Çakmak, V. ve Kalaycı, N. (2000). Kavram haritalarının öğretim sürecinde kullanılması. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2, 571-580.
- Çalışkan, N. (2009). Metaforların izinde bir yazarın kavramlar dünyasına giriş: Cemil Meriç'in bu ülkesinde kitap metaforları. *Dil Araştırmaları*, 4, 87-100.
- Çamlıbel Çakmak, Ö. (2018) Okul öncesi eğitimde kavramlar ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi.1. *Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Kongresi Bildiriler Kitabı*, 9-11 Nisan 2018, İstanbul-TÜRKİYE
- Çaycı, B. (2007). *Kavram Öğretiminde Kavramsal Değişim Yaklaşımının Etkililiğinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi
- Çelikten, M. (2005, Eylül). Eğitim Sisteminde Kullanılan Kültür ve Öğretmen Metaforları. XIV. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Çepni, S. (2014). *Fen ve teknoloji öğretimi*. (Editör: Salih ÇEPNİ) (11. Baskı), (ss.174), Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (21), 269-283.
- Çocuk, H. E. Yokuş, G. ve Tanrıseven, I. (2015) Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin öz-yeterlik ve metaforik algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 12, Sayı 32, s. 373-387
- Çolak, R. (2010). *Kavram haritalarının sosyal bilgiler eğitimi çerçevesinde tarihsel kavramların öğretiminde kullanılması: kavram haritası ile yapılan öğretim ile tutum başarı ve kalıcılık arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi
- Deant-Read, C. H. & Szokolszky, A. (1993). Where do metaphors come from? *Metaphor and Symbolic Activity*, 8(3), 227-242.
- Dekkers, P. J. J. M., & Thijs, G. D. (1998). Making productive use of students' initial conceptions in developing the concept of force. *Science Education*, 82, 31-51.
- Demir, Y. (2008). Kavram Yanlışlarının Belirlenmesinde Kavram Karikatürlerinin Kullanılması. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Doğan, D. (2013). Öğretmen adaylarının perspektifinden okul kavramının metaforlarla analizi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7 (3), 361-382.
- Döş, İ. (2010). Aday Öğretmenlerin Müfettişlik Kavramına İlişkin Metafor Algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3): 607-629.
- Driver, R. Guesne, E. & Tiberghien A. (Eds.) (1998). *Children's ideas in science*. Milton Keynes: Open University Press.
- Duran, A. Dağhoğlu, H. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocuklara ilişkin metaforik algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37 (3), 855-881. DOI: 10.17152/gefad.328869
- Ekiz, D. Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin "öğretmen" kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21 (2), 439-458.
- Erdoğan, T. ve Gök, B. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının teknoloji kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi (Investigation of preservice teachers' perceptions about concept of technology through metaphor analysis). In *Proceedings of 8th International Educational Technology Conference*, (pp.1071-1077), Eskişehir, Turkey.
- Eyidoğan, F. ve Güneşli S. (2002). İlköğretim 8. sınıf fen bilgisi kitaplarındaki kavram yanlışlarının incelenmesi. V. *Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, [Online] Retrieved on 15-November-2009 URL:http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/b_kitabi/b_kitabi.htm.
- Fraser, D. (2000). Sin, Hope and Optimism in Children's Metaphors. *AARE Conference*, December 4-7, Sydney - Australia.
- Fretzin, Leonard (2001). *Metaphors in Teaching*. <<http://rs.ed.uiuc.edu/students/fretzin/EPL11q5Metaphors.htm>>

- Forceville, C. (2002). The Identification of Target and Source in Pictorial Metaphors. *Journal of Pragmatics*, 34, 114.
- Giren, S, Durak, E. (2015). "Okul öncesi öğretmenlerinin oyuncak kavramına ilişkin metaforik algıları". *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 4, 561-575
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gomez, P. & Caraballo, J.N. (1993) Basic concepts of mechanics, alternative conceptions and cognitive development among university students. In the Proceedings of the *Third International Seminar on Misconceptions and Educational Strategies in Science and Mathematics (Ithaca, NY: Misconceptions Trust)*.
- Gök, B. Erdoğan, T. (2010). Investigation of pre-service teachers' perceptions about concept of technology through metaphor analysis. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 9 (2), 145-160.
- Güveli, E. İpek, S. Atasoy, E. Güveli, H. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Matematik Kavramına Yönelik Metafor Algıları. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, II, 2, 140-159.
- Güven, G. Ahi, B. Tan, S. ve Karabulut, R. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri hakkındaki görüşleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (34), 25-49.
- Hanson, L. (1993). Affective Response to Learning via Visual Metaphor. *Annual Conference of the International Visual Literacy Association*, October 13-17, New York.
- Hayran, Z. (2010). Çok uyaranlı eğitim ortamlarının öğrencilerin kavram gelişimine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 35(158), 128-142.
- Heywood, J. Semino, E. and Short, M. (2002). Linguistic Metaphor Identification in Two Extracts from Novels. *Language and Literature*, 11 (35), 34-54.
- İnel, D. (2012). *Kavram Karikatürleri Destekli Probleme Dayalı Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Problem Çözme Becerileri Algılarına Fen Öğrenmeye Yönelik Motivasyonlarına ve Kavramsal Anlama Düzeylerine Etkileri*. Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Jackman, H. L. (2005). *Early Childhood Education Curriculum (Third Edition)*, United State: Thomson Delmar Learning.
- Kalyoncu, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmenlik kavramına ilişkin metaforları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (20), 471- 484.
- Karakuş, H. ve Akman, B. (2016). *Okul öncesi dönem çocuklarının matematik kavram kazanımlarının incelenmesi*. Ö. Demirel ve S. Dinçer (Ed.), *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler ve Nitelik Arayışı* içinde (1. baskı, s. 475-488). Ankara: Pegem Akademi
- Karlı, G ve Kurt, M. (2018) Türkiye'de okul öncesinde kavram haritası kullanımı ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi. *Akademik sosyal araştırmalar dergisi*, 6, 82,783-791.
- Kart, M. (2016). *Pedagojik Formasyon Öğrencileri ile Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmen Kavramına İlişkin Metaforik Algıları*. Pamukkale Ünv Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Koçak, C. (2013). Metaphorical perceptions of teacher candidates towards the school concept: Lotus Flower Model, *Mevlana International Journal of Education*, 3 (4), 43-56.
- Korkmaz, F. ve Ünsal, S. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerin "Teknoloji" Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelemesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (35), 194-212.
- Koyuncuoğlu, B. (2017). *Anasının devam eden dört beş yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine duyu eğitim programının etkililiğinin incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kök, M. Balcı, A. ve Bilgiz, Ş. (2017). Okul Öncesi Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Öğrencisine Yönelik Metaforları. *Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 9/ 36.
- Köksal, M. S. (2006). Kavram Öğretimi ve Çoklu Zekâ Teorisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 14(2) ,473-480
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Malatyalı, E. ve Yılmaz, K. (2010). Yapılandırmacı Öğrenme Sürecinde Kavramlar ve Önemi: Kavramların Pedagojik Açından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, 14(3), ss.320-332.
- Mc Closkey, M. (1983). Naive theories of motion. In D. Genter & A. L. Stevens (Eds.), *Mental models* (299-323). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- MEB, (2013). *Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Öğretim Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Merriam-Webster (2011). *Metaphor*. www.Merriam-Webster.Com/Dictionary/Metaphor (Erişim tarihi: 14.07.2018).
- Montessori, M. (1975). *Çocuk eğitimi*. İstanbul: Sander Yayınları.
- Morgan G. (1998). *Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor*. İstanbul: Mess Yayınları.
- Mutlu, B. & Ergişi, A. & BÜTÜN AYHAN, A. & Aral, N. (2012). *Okul öncesi dönemde montessori eğitimi*. Ankara: Sağlık Bilimleri Dergisi. I. 3, 113-128.
- Nalçacı, A. Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 239-258.
- Nussbaum, J., & Dagan, N. S. (1983). Changes in second grade children's preconceptions about earth as a cosmic body resulting from a short series of audio-tutorial lessons. *Science Education*, 67(1), 99-114.
- Ormrod, J. E. (2006). *Educational psychology: Developing learners*. (5th ed), Pearson Prentice Hall.
- Osborn, Michael (1997). The Play of Metaphors. *Education*,118,1.
- Özdemir, M. (2012). Lise öğrencilerinin metaforik okul algılarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37 (163), 96-109.
- Özler, A. ve Kaya, H. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinin "Turizm" Kavramı ile İlgili Geliştirdikleri Metaforların Analiz Örneği. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 25, 18-31.
- Öztürk, Ç. (2007). Sosyal Bilgiler, Sınıf ve Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının 'Coğrafya' Kavramına Yönelik Metafor Durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*, VIII, 2, 55-69.
- Passini, R. (1984). Wayfinding in Architecture. *Environment and Design Series*, Volume 4, Van Notstrand Reinhold Company, New York.
- Passini, R. (1996). Wayfinding Design: Logic, Application and Some Thoughts on Universality. *Design Studies*, 17: 319-331. Notstrand Reinhold Company, New York.
- Pekdoğan, S. Kanak, M. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılığa ilişkin algıları: Metafor analizi örneği. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 138-147.
- Peponis, J., Zimring, C., Kyung Choi, Y. (1990). Finding The Building in Wayfinding. *Environment and Behavior*, 22(5): 555-590.
- Perry, C. Maxine C. (2001). Metaphors are Good Mirrors : Reflecting on Change for Teacher Educators. *Reflective Practice*, Vol : 2, No : 1.
- Pilav, S. Elkatmış, M. (2013). Öğretmen adaylarının Türkçe kavramına ilişkin metaforları. *Turkish Studies*, 8 (4), 1207-1220.

- Posner, G., Strike, K., Hewson, P., & Gertzog, W. (1982). *Accommodation of scientific conception: Toward a theory of conceptual change*. Science Education, 66, 211-227.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 131-155.
- Saban, A. (2008). Okula İlişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Saban, A. Koçbeker, N. ve Saban, A. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (2), 461-522.
- Sanchez, A. Jose Maria B. Victor M. (2000). Design of Virtual Reality Systems for Education: A Cognitive Approach. *Education and Information Technologies*, Vol: 5, No:4.
- Sarıtaş, E. Çelik, K. (2013). İlkokul öğrencilerinin sınıf kavramına ilişkin metaforik algıları. *International Journal of Human Sciences*, 10 (1), 1185-1201.
- Semerci, Ç. (2007). Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(40), 125-140.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Smith, J. P. Disessa, A. A. & Roschelle, J. (1994). Misconceptions reconceived: A constructivist analysis of knowledge in transition. *Journal of the Learning Sciences*, 3(2), 115-163.
- Sözbir, AS, Çakmak, ÇÖ (2016). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının "Müzik" Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Int. J. Soc. Sci.* 42:269- 282.
- Strenski, E. (1989). Disciplines and communities, armies and monasteries and the teaching of composition. *Rhetoric Review*, 8(1), 137-146.
- Sucuoğlu, B. & Büyükköztürk, Ş. & Ünsal, P. (2008). Türk çocuklarının temel-ilişkisel kavram bilgilerinin değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 7(1), 203-217.
- Tian, Z. ve Huang, X. (2009). A Study of Children's Spatial Reasoning and Quantitative Reasoning Abilities. *Journals of Mathematic Education*, 2 (2): 80-93.
- Tompkins, P. & Lawley, J. (2002). *The magic of metaphor*. The Caroline Newsletter, March.
- Tuğrul, B. ve Güler, T. (2007). Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Sosyal Çalışma Alanında Tarih ve Coğrafya Eğitimi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 29-35.
- Walck, C. L. (1996). Organization as places: a metaphor for change. *Journal of Organizational Change*, 9(6), 26-40.
- Tatlı, S, Güngör Aytar, F. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Değerlere İlişkin Algıları ve Bunları İfade Etme Biçimlerinin İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21 (2), 331-354.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller İçin İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Temel, Z. F. Kanat, K. Çoban, M. N. & Görgün, E. (2016). İlkokul öğretmenleri 1. sınıf öğrencileri ve ailelerinin okul öncesi eğitimi ve öğretmenini algılamalarının metafor yolu ile incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2609- 2624.
- Tepetaş, G. Ş. Haktanır, G. (2013). 6 yaş çocuklarının temel kavram bilgi düzeylerini desteklemeye yönelik öyküleştirme yöntemine dayalı bir eğitim uygulaması. *Eğitim ve Bilim*, 38, 169.
- Tok, E. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının oyuna ilişkin algıları: Metafor analizi örneği. *Kastamonu Education Journal*, 26(2), 599-611.
- Tompkins, P. & Lawley, J. (2002). *The magic of metaphor*. The Caroline Newsletter, March.
- Tortop, H. S. (2013). Öğretmen adaylarının üniversite hocası hakkındaki metaforları ve bir değerlendirme aracı olarak metafor, *Yüksek Öğretim ve Bilim Dergisi*, 3 (2), 153-160.
- Tuncer, T. Altunay, B. (2009). Görme Engelli Öğrencilerin Bilgiyi Edinmelerinde Yapılandırılmış ve Geleneksel Ev Ödevlerinin Farklılaşan Etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10 (2) 1-11.
- Tural, A. (2011). *Sosyal Bilgilerde Yapılandırmacı Yaklaşımla Kavram Öğretimine Yönelik Model Geliştirme*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi
- Tyson, Pamela Ann (1995). *The Metaphor of Students as Mathematicians: Issue and Implications*. Stanford University, (Unpublished Doctorial Thesis).
- Uçuş, Ş. (2016). Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitime İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 360-388.
- Ulusoy, M. & Altun, D. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ve resimli çocuk kitapları ile ilgili metaforları [Pre-service preschool teachers' metaphors about children's literature and children's picture books]. Paper presented at *International Conference on Quality in Higher Education (ICQH)*, Sakarya, Turkey.
- Usta, N. Ültay, N. (2015). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının "Kimya" Metaforlarının Karşılaştırılması Üzerine Bir Çalışma. *KSBD, Hüseyin Hüsnü Tekişik Özel Sayısı*, 1, 7, 163-177.
- Uzunkol, E. (2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Genetiği Değiştirilmiş Organizmalara (Gdo) İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla Analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1, 4, 94- 101.
- Üstün, E. ve Akman, B. (2003). Üç yaş grubu çocuklarda kavram gelişimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 137-14.
- Vosniadou, S. (1991). Designing curricula for conceptual restructuring: Lessons from the study of knowledge acquisition in astronomy. *Journal of Curriculum Studies*, 23, 219-237.
- Woon, J. ve Ho, Y. (2005). Metaphorical construction of self in teacher narratives. *Language and Education*, 19(5), 359-379.
- Wulf, Alyssa and DUDİS, Paul (2005). Body Partitioning in ASL Metaphorical Blends. *Sign Language Studies*, 5(3), 317-332.
- Yazıcı, E, Çelik, M, Yıldırım, F, Altıntaş, E, Güneş, A. "Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Okul Kavramına İlişkin Metaforik Algıları". *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (2018): 64-86.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz G. Melek M. Özen Uyar, R. (2016). Resimli çocuk kitaplarının fene yönelik kavram, konu ve temalar açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 9, 46
- Yılmaz, H. (2008). İlköğretim Birinci Kademe 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kavram Haritalarının Kullanılmasının Başarıya Olan Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Yılmaz, S. Polat, S. (2012). Organizational metaphor perceptions of primary school administrators and teachers towards the institution they work for, *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 55, 669-678.